

Извештај о скринингу

Србија

Поглавље 18 – Статистика

Датум одржавања састанака скрининга:

Експланаторни састанак: 20-21. мај 2014. године

Билатерални састанак: 25-26. новембар 2014. године

I САДРЖАЈ ПОГЛАВЉА

Правне тековине ЕУ у погледу статистике се састоје скоро искључиво од закона који се директно примењују у земљама чланицама, попут уредби Европског парламента и Савета и одлука и уредби Комисије. Правне тековине у погледу статистике такође садрже и широк спектар методолошких приручника у различитим статистичким доменима као што су пољопривреда, економска и социјална статистика. Међународни споразуми или међународни стандарди, попут Кодекса праксе европске статистике, пружају даљу основу за израду статистике.

II. УСКЛАЂЕНОСТ ДРЖАВЕ И КАПАЦИТЕТ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ

У овом делу су сажете информације које је Република Србија пружила и дискусију са скрининг састанка.

Република Србија је навела да прихвата правне тековине ЕУ у погледу статистике и да не очекује било какве посебне потешкоће у спровођењу правних тековина ЕУ до момента приступања.

II.a. Статистичка инфраструктура

Републички завод за статистику (РЗС) је главни произвођач и генерални координатор статистике у Републици Србији. Остали произвођачи статистике су Народна банка Србије и Министарство финансија, као и неколико владиних агенција. Закон о званичној статистици („Службени гласник РС“ бр. 104/2009) пружа оквир званичне статистике у Републици Србији. Поред тога, Република Србија је усвојила *Програм званичне статистике у периоду од 2011. до 2015. године*, у коме је представљен свеобухватан развој израде статистике и дисеминације званичне статистике и организације система. *Годишњи план званичне статистике* усвојен од стране Владе употпуњује регулаторни оквир. Република Србија је известила да је неколико Меморандума о разумевању са другим произвођачима званичне статистике на снази. Ови прописују радне аранжмане унутар националног статистичког система.

Влада сваке године усваја *Годишњи план званичне статистике*. Тиме се употпуњује регулаторни оквир и дефинишу анкете које ће се спроводити у наредној години.

Радна снага РЗС-а је бројила 427 чланова особља крајем 2016. године.

Република Србија је навела да је посвећена начелима за израду званичне статистике, како је прописано Уредбом (ЕЗ) бр. 223/2009, која предвиђа да се подаци израђују на основу професионалне независности, непристрасности, објективности, поузданости, статистичке поверљивости и исплативости.

II.6. Класификација и регистри

Република Србија је известила да се већина европских статистичких класификација спроводи у земљи. *NACE Rev. 2 (Nomenclature Generale des activites economiques dans les Communautes Europeennes* - Стандардна класификација делатности ЕУ) и *CPA (Classification of Products by Activity* - Класификација производа по делатностима) су усвојене од стране Републике Србије. Једнако се примењује и *GEONOM* (Номенклатура земаља за потребе статистике спољне трговине и статистике трговине између земаља чланица ЕУ). Република Србија је известила да се примењује Међународна стандардна класификација занимања (*ISCO-08*) и Међународна стандардна класификација образовања (*ISCED*). Штавише, Србија је навела да се примењује и *PRODCOM* (Листа производа ЕЗ). Република Србија је 2010. године поднела предлог за територијалну поделу Комисији

II.в. Секторска статистика

Република Србија је навела да је **статистика у области саобраћаја** делимично усаглашена. Према наводима Републике Србије, статистика у области железнице је у великој мери усклађена са Уредбом (ЕЗ) бр. 91/2003, иако неке варијабле још увек недостају. Статистика у области ваздушног саобраћаја је делимично усклађена, али нису све варијабле прикупљене у складу са правним тековинама ЕУ. Што се тиче транспорта на унутрашњим пловним путевима, Република Србија је известила да је неопходно даље усаглашавање, и да ће то бити довршено до 2017. године. Поморски транспорт није релевантан за Републику Србију, јер земља нема поморских обала.

Република Србија је навела да су подаци о саобраћајним незгодама широко доступни, док је податке о превозу робе у друмском саобраћају неопходно даље развијати. Република Србија је известила да је такође неопходан и даљи развој података о превозу путника и мобилности путника. Усклађивање у складу са захтевима правних тековина ЕУ је планирано за 2018. годину.

У сектору **пољопривреде и рибарства**, Република Србија је навела да спроводи Анкете о структури пољопривредних газдинстава према Уредби (ЕЗ) бр. 1166/2008. Поред тога, Република Србија је известила да је спровела попис пољопривреде у 2012. години и да је накнадно објавила резултате истог.

Република Србија је констатовала да су уведени економски рачуни у пољопривреди (*EAA*), индекс цена у пољопривреди (*API*) и инпут утрошеног рада у пољопривреди (*ALI*) у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 138/2004, и да је завршетак истих планиран до 2018. године. Статистика пољопривредних цена је такође уведена, и планирана је да буде завршена до 2018. године.

Што се тиче статистике усева, млека и млечних производа, Република Србија је навела да је иста већ усклађена. Штавише, Република Србија је навела да је статистика стоке и меса делимично усаглашена, са изузетком прогнозе производње меса и извештаја о квалитету. За статистику инкубаторских станица (јаја), Република Србија је известила да је неопходно извршити измене и допуне националног законодавства како би се осигурала потпуна усклађеност са Уредбом 617/2008. Република Србија планира да то уради до 2017. године.

Република Србија је образложила да је уведена статистика о органској пољопривреди, док се подаци за подкатегорије морају завршити. Анкете о воћњацима и виноградима (Уредба (ЕУ) бр. 1337/2011) остају да се уведу. Република Србија је известила да је ситуација слична у погледу статистике о пестицидима, код које је прикупљање података у складу са правним тековинама ЕУ у току.

Република Србија је известила да **статистика у области рибарства**, према Уредбама (ЕЗ) бр. 216, 217 и 218/2009, није релевантна за Србију пошто покрива улов на мору. Уредба (ЕЗ) бр. 762/08 о аквакултури и унутрашњим водама се делимично спроводи, пошто је неопходно даље развијати методологију. Циљ је да се ово постигне у 2017. години.

Република Србија је навела да је статистика у сектору **енергетике и животне средине** делимично у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 1099/2008. Израђују се како годишњи тако и месечни подаци за електричну енергију и угљ. Месечни подаци за гас и нафту тек требају бити спроведени. У току је методолошки развој потрошње енергије и обновљивих извора енергије. Република Србија је даље известила да се од 2012. године статистика о отпаду (Уредба (ЕЗ) 2150/2002) прикупља, објављује на годишњем нивоу и прослеђује Евростату. Према наводима Републике Србије, утврђени су обрачуни емисија у ваздуху и еколошки порези према економској активности. Подаци о обрачунима материјалних токова на нивоу целокупне привреде су наведени као доступни за период од 2001. до 2014. године. Обрачуни расхода за заштиту животне средине, попут података о инвестиционим трошковима, укупним текућим трошковима и приходима, су делимично доступни. Преостали подаци се очекују у четвртном кварталу 2018. године. Ситуација је иста и за рачуне сектора за еколошка добра и услуге и за рачуне физичког тока енергије.

Што се тиче **статистике у области спољне трговине**, Република Србија је известила да је Екстрастат систем уведен и да је веома усклађен са Уредбом (ЕЗ) бр. 471/2009. Република Србија је навела да још увек не прикупља статистику Интрастат система у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 638/2004.

Република Србија је известила да је у сектору **економске и монетарне политике** статистика бруто националног дохотка (БНД) делимично усклађена са захтевима правних тековина ЕУ. Република Србија је навела да је већ спровела основне обрачуна везане за *FISIM* (финансијске услуге индиректно мерене), услуге становања и ПДВ, али да је потребно даље побољшати усклађивање. Потпуна усклађеност је - према наводима Републике Србије - планирана за 2018. Национални рачуни су већ прикупљени у складу са методологијом *ESA 2010* (Уредба ЕУ бр. 549/2013), али је потпуно спровођење планирано за 2018. годину. Република Србија је навела да тренутно прикупља БДП на годишњој и кварталној основи по ценама за текућу и претходну годину и по уланчаном обиму према производним и расходним приступима, али још увек не и према доходовном приступу. Република Србија је навела да треба развити годишње и кварталне националне рачуне према табелама преноса *ESA 2010*. Годишњи рачуни нефинансијског сектора (табела 8 *ESA 2010*) су делимично састављени и прослеђују се Евростату од 2015. године. Република Србија је известила да је већ успоставила инвентар метода и извора за састављање националних рачуна. Одговорност за статистику државних финансија је подељена. Одговорност за нефинансијске трансакције је у надлежности Републичког

завода за статистику Србије, док је одговорност за састављање финансијских рачуна у надлежности Народне банке Србије. Финансијски рачуни су већ уведени, али нису доступни за све секторе.

Република Србија је навела да се статистика у вези процедуре прекомерног дефицита (*EDP*) заједнички израђује од стране Министарства финансија, РЗС-а и Народне банке Србије. Ово ће бити формализовано у новим, ревидираним Меморандумом о разумевању између три институције. Трансакције између државних рачуна се евидентирају углавном на готовинској основи. Неке *ESA* табеле су званично пренесене методологијом *ESA 2010* од септембра 2014 па надаље. Поред тога, Србија је у 2016. години пружила *EDP* табеле обавештења на основу најбољих напора, потврђујући да извештавање није потпуно и да није у потпуности у складу са стандардима ЕУ (*ESA 2010*).

Република Србија је известила да се **платни биланс** израђује на годишњем и месечном нивоу од стране Народне банке Србије. Даље је навела да је исти састављен у широкој усклађености са Приручником за израду платног биланса (*BOP*), 6. издање, и Уредбом (ЕЗ) 184/2005. Такође, навела је и да су статистика у погледу страних директних инвестиција (*FDI*) и статистика у погледу међународне трговине услугама (*ITSS*) једнако широко усклађене са правним тековинама ЕУ, али да су неопходне измене у погледу националних подзаконских аката.

Република Србија је известила да је сакупљање **статистике о страним подружницама** (*FATS*) према Уредби (ЕЗ) бр. 716/2007 започето кроз пилот истраживање у 2012. години. Рад на методологији је у току, а слање података Евростату је планирано за 2016. годину. Према наводима Републике Србије, то важи како за унутрашњу тако и за спољну статистику о страним подружницама.

Србија је известила да РЗС израђује **статистику цена**. Хармонизовани индекс потрошачких цена (*HICP*) је, према наводима Републике Србије, високо усклађен са захтевима ЕУ. У току је даљи рад на побољшању квалитета и усклађености. Република Србија је навела да су **паритети куповне моћи** (*PPP*), како предвиђа Уредба (ЕЗ) 1445/2007, такође високо усклађени. Статистика за израчунавање накнада и пензија за запослене раднике ЕУ се још не прикупља. Србија је даље известила да је почео рад на увођењу индекса цена становања.

Према наводима Републике Србије, **структурне пословне статистике** (Уредба (ЕЗ) бр. 295/2008) и **краткорочне статистике** (Уредба (ЕЗ) бр. 1165/2008) се већ спроводи уз делимичну усклађеност. Република Србија је известила да су неопходни даљи напори у вези са поштовањем временских рокова, обухвата и свеобухватне производње варијабли. **Пословни регистар** (Уредба (ЕЗ) 177/2008) је, према наводима Републике Србије, у великој мери усклађен. Република Србија је даље навела да је статистика **PRODCOM** (Листа производа ЕЗ) такође у великој мери усклађена.

У вези са статистиком **информатичког друштва**, подаци о коришћењу ИКТ постоје, али не постоје статистички подаци о инвестицијама и трошковима за ИКТ. Статистика сектора ИКТ се прикупља. Република Србија је образложила да се статистика

поштанских услуга и статистика телекомуникација једнако израђују, али да је потребна њихова даља ревизија.

Према наводима Републике Србије, статистика истраживања и развоја (*R&D*) и статистика иновација су усклађене са стандардима ЕУ. РЗС израђује статистику *R&D* трошкова и статистику запослених у истраживању и развоју. Први подаци о *GBAORD* (Државна прорачунска издвајања за истраживање и развој) су израђени у 2014. години по први пут. Према наводима Републике Србије, *CIS* (Истраживање о иновацијама у ЕЗ) статистика је усклађена са методологијом ЕУ.

Република Србија је навела да је 2011. године организовала **Попис становништва и станова** у складу са правним тековинама ЕУ и да је након тога објавила резултате. Република Србија је навела да је **демографска статистика** такође усклађена.

Република Србија је известила да је **статистика миграција и азила** у почетној фази усклађивања. Република Србија је навела да је статистика илегалних миграција делимично усклађена, али да је потребан даљи рад на статистици азила и боравишних дозвола. Према наводима Републике Србије, тренутно доступни подаци још увек нису засновани на дефиницијама датим у оквиру правних тековина ЕУ.

Према наводима Републике Србије, статистика **јавног здравља и здравља и безбедности на раду** је уведена на основу Уредбе (ЕЗ) број 1338/2008, али је неопходно њено даље побољшање. Република Србија је известила да је статистика здравственог стања и здравствених детерминанти већ у великој мери усклађена, а да је статистика узрока смрти (Уредба (ЕЗ) 328/2011) делимично усклађена. Република Србија је навела да се статистика здравствене заштите још увек не израђује. Што се тиче незгода на раду (Уредба (ЕЗ) 349/2011), потребно је да се сакупљање података развија у складу са правним тековинама ЕУ. Република Србија је известила о својим намерама да направи јединствени регистар незгода на раду у сарадњи са министарствима рада и здравља. Усклађивање је планирано за 2018. годину.

Према наводима Републике Србије, **статистичка истраживања у области тржишта рада** се већ спроводе. Република Србија је известила да је Анкета о радној снази усклађена, и да се спроводи у предвиђеној периодици. Индекс трошкова рада, истраживање о трошковима рада и статистика структуре зарада су уведени, али, према наводима Републике Србије, статистика слободних радних места се још увек не прикупља у складу са правним тековинама ЕУ.

У вези са **Истраживањем прихода и услова живота** (*SILC*-Уредба (ЕЗ) бр. 1117/2003, Република Србија спроводи редовно истраживање за које сматра да је у складу са правним тековинама ЕУ, како по питању квалитета тако и по питању периодике спровођења.

Европска статистика социјалне заштите (*ESSPROS*), како предвиђа Уредба (ЕЗ) бр. 458/2007 и накнадне Спроведбене Уредбе Комисије се, према наводима Републике Србије, већ примењује и биће даље усклађена са правним тековинама ЕУ.

У вези са статистиком **образовања и обучавања**, Република Србија је навела да се истраживање о континуираним стручним обукама тренутно не спроводи. Истраживање о образовању одраслих се већ спроводи. Такође је, према наводима Републике Србије, од 2014. године уведена статистика образовања базирана на прикупљању података према *UNESCO-OECD-Eurostat-y (UOE)*.

Србија је навела да је статистика **туризма** делимично усклађена. Већ су доступни месечни и годишњи подаци о доласцима и ноћењима у туристичким центрима и по нето стопи коришћења лежаја, као и годишњи подаци о капацитетима. Република Србија је навела да је потребан даљи рад у смислу разлагања према типу локалитета и националности туриста (учешће и туристичка путовања), о чему до сада нису прикупљани подаци. Република Србија је известила о својим намерама да реши неусклађености у међународном и домаћем туризму до 2018. године.

III. ПРОЦЕНА СТЕПЕНА УСАГЛАШЕНОСТИ И КАПАЦИТЕТА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ

Генерално, статистички систем Републике Србије је добро успостављен, али је неопходан његов даљи развој зарад потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ и релевантним међународним стандардима.

III.a. Статистичка инфраструктура

Статистичка инфраструктура је у складу са правним тековинама ЕУ и међународним стандардима.

Републички завод за статистику (РЗС), Народна банка Србије, Министарство финансија и владине агенције спровode важне делове правних тековина ЕУ. РЗС израђује званичну статистику и врши њену дисеминацију уз широко практично уважавање принципа професионалне независности, непристрасности и објективности, и статистичке поверљивости. Потребно је изменити Закон о званичној статистици тако да се уведу експлицитне одредбе о професионалној независности РЗС-а, да се уведу одредбе о календару објављивања саопштења за све произвођаче званичне статистике и времену објављивања статистичких саопштења, као и одредбе у вези са именовањем, постављењем са фиксним мандатом и заштитом против неоправданог смењивања директора РЗС-а. Такође је потребно да Закон о званичној статистици експлицитно предвиди право РЗС-а да јавно делује у случајевима погрешног тумачења или злоупотребе својих статистичких података.

Административни капацитети се сматрају адекватним за рад који РЗС тренутно обавља. Међутим, ти капацитети морају бити даље ојачани како би могли да воде свеобухватно спровођење правних тековина ЕУ.

III.b. Класификације и регистри

Класификације и регистри су у великој мери у складу са правним тековинама ЕУ и међународним стандардима. Међутим, у погледу класификације статистичких региона,

Република Србија још увек не испуњава захтеве које предвиђа Уредба (ЕЗ) 1059/2003 (*NUTS* – Номенклатура статистичких територијалних јединица).

Ш.в. Секторска статистика

Неопходно је побољшати **статистику саобраћаја**: Статистика железничког саобраћаја је делимично усаглашена, али се још не спроводе истраживање о кретању путника и истраживање о транспорту робе у друмском саобраћају. Подаци о мрежи путева и подаци о незгодама на путевима не достављају се Евростату. Статистика путника у ваздушном саобраћају и статистика ваздушног транспорта нису у потпуности усклађени. Статистика безбедности у саобраћају је делимично усклађена, али је неопходан даљи рад.

Неопходно је побољшати **статистику пољопривреде**: Економски рачуни у пољопривреди (*EAA*), индекс цена у пољопривреди (*API*) и инпут утрошеног рада у пољопривреди (*ALI*) захтевају даљи развој, као и статистика цена у пољопривреди. Потребан је даљи напредак у статистици органске производње и у статистици **рибарства** у погледу аквакултуре.

У сектору **енергетике и заштите животне средине**, статистика је делимично усклађена.

У области **економске и монетарне политике**, статистика је делимично усклађена са Европским системом рачуна (*ESA*). РЗС тренутно израђује, на годишњој и кварталној основи, податке о бруто домаћем производу према производном и расходном приступу, али не и према доходном приступу како предвиђају правне тековине ЕУ. Да би се постигла потпуна усклађеност, предстоји даљи рад на развоју годишњих и кварталних националних рачуна како предвиђају трансмисионе табеле *ESA 2010*. Потребно је уложити значајне напоре у раду на изради финансијских рачуна за све секторе. Штавише, неопходно је даље побољшати клалитет и потпуност података процедуре прекомерног дефицита (*EDP*) и статистике државних финансија (*GFS*). Република Србија је пружила податке о *EDP*-у за 2016. годину уз максимална настојања и најбоље намере, али је неопходно да настави њихово усклађивање са регулативама *ESA 2010* у погледу потпуности и методологије.

Статистика спољне трговине се израђује у у обиму који предвиђа Основна Уредба Екстрастат (*Extrastat Basic Regulation*), а примењена методологија је у приличној мери усклађена са правним тековинама ЕУ. Што се тиче припремних активности на увођењу Интрастат стстема, од Републике Србије се очекује даљи рад уз опрезност, с обзиром да се тренутно врши ревизија Интрастат стстема.

Народна банка израђује статистику **платног биланса**. Она је широко у складу са Приручником за израду платног биланса, шесто издање, и Уредбом (ЕЗ) бр. 184/2005. Статистика страних директних инвестиција (*FDI*) и статистика међународне трговине услугама (*ITSS*), које такође израђује Народна банка Србије, већ су широко у сагласности са правним тековинама ЕУ.

У статистици **цена**, усклађени су хармонизовани индекс потрошачких цена (**НЦР**) и **паритети куповне моћи (PPP)**. Међутим, потребно је додатно, детаљније усклађивање. Статистика за израчунавање накнада и пензија за запослене раднике ЕУ се још не прикупља.

Израда **структурне пословне статистике** и **краткорочне статистике** се већ спроводи у Републици Србији, и постигнута је делимична усклађеност са правним тековинама ЕУ. Неопходно је даље побољшање квалитета и проширење обухвата варијабли. Ситуација је слична и са **пословним регистром** где је постигнут суштински напредак, али преостаје рад на елементу свеобухватности и постизању потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ. Такође је потребно посветити посебну пажњу дефинисању група предузећа и локалних јединица. Статистика **PRODCOM** (индустријска производња) је везана за пословни регистар и стога је делимично усклађена.

Статистика о страним подружницама (FATS, унутрашње и спољашње) је делимично усклађена са правним тековинама ЕУ и потребно је отпочети са слањем података.

У вези са **статистиком истраживања и развоја (R&D) и иновација**, потребни су даљи напори на финализацији и преносу података о трошковима истраживања и развоја и других везаних података Евростату. Када је у питању употреба информационах и комуникационих технологија (ИКТ), извесни подаци и метаподаци још увек недостају; стога, није могуће оценити ниво постигнуте усклађености Републике Србије у овој области.

Демографска статистика је у складу са правним тековинама ЕУ. Република Србија је 2011. године организовала Попис становништва и станова, у складу са европским дефиницијама, и након тога објавила скоро све резултате пописа. Остала статистика становништва је такође у великој мери усклађена.

Статистика **миграција и азила** није усклађена. Статистика о илегалним миграцијама, азилу и боравишним дозволама се делимично израђује, али још увек није у складу са правним тековинама ЕУ. Статистика о међународним миграционим токовима и стицању држављанства делимично се израђује, али не према усклађеној дефиницији Уредбе (ЕЗ) бр. 862/2007. Недостају подаци у вези са статистиком ставништва према страном пореклу.

Статистика јавног здравља и здравља и безбедности на раду је делимично усклађена са правним тековинама ЕУ. Статистика здравственог стања и детерминанти, као и статистика узрока смрти, су већ доступне и у великој мери су у складу са правним тековинама ЕУ. Неопходан је даљи рад на увођењу статистике здравствене заштите.

Статистика тржишта рада је широко усклађена са правним тековинама ЕУ, али је неопходно побољшати њен квалитет. У вези са Анкетом о радној снази, потребно је достављати Евростату комплетне податке, извештаје о квалитету и микроподатке, док Република Србија треба да уложи додатне напоре како би све информације биле обезбеђене у предвиђеним роковима у складу са правним тековинама ЕУ. Када је у питању **статистика зарада и трошкова рада**, потребно је увести статистику слободних радних места. Истраживање о трошковима рада и индекс трошкова рада су у складу са правним тековинама ЕУ, али је неопходно даље побољшати статистику структуре зарада.

Редовно **Истраживање прихода и услова живота (SILC)** се спроводи у Републици Србији у складу са правним тековинама ЕУ. Статистика социјалне заштите (**ESSPROS**) се спроводи. Ово се такође односи и на **истраживање UOE** и **истраживање о образовању одраслих**.

Потребно је прикупити податке о спровођењу **истраживања о континуираним стручним обукама**.

Статистика туризма је делимично усклађена са правним тековинама ЕУ. Неопходан је даљи рад на подацима у смислу разлагања према типу локалитета и националности туриста.

Генерално, потребни су додатни напори како би Република Србија постигла потпуну усклађеност са правним тековинама ЕУ у овој области.

IV. ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ

С обзиром на претходно наведено, а нарочито с обзиром на податке представљене у делу III, сматра се да је Република Србија довољно припремљена за преговоре о овом поглављу. Стога, Комисија препоручује отварање приступних преговора са Србијом о Поглављу 18 - Статистика.
